AYODHYA KANDAM സർഗം 8

വസിഷ്ഠോ മുനിഭിഃ സാർധം മന്ത്രിഭിഃ പരിവാരിതഃ .
രാജ്ഞഃ സഭാം ദേവസഭാസന്നിഭാമവിശ+ദ്വിഭുഃ .. 1..

തത്രാസനേ സമാസീനശ്ചതുർമുഖ ഇവാപരഃ .
ആനീയ ഭരതം തത്ര ഉപവേശ്യ സഹാനുജം .. 2..

അബ്രവീദ്വചനം ദേശകാലോചിതമരിന്ദമം .
വത്സ രാജ്യേഽഭിഷേക്ഷ്യാമസ്ത്വാമദ്യ പിതൃശാസനാത് .. 3..

കൈകേയ്യാ യാചിതം രാജ്യം ത്വദർഥേ പുരുഷർഷഭ .
സത്യസന്ധോ ദശരഥഃ പ്രതിജ്ഞായ ദദൗ കില .. 4..

അഭിഷേകോ ഭവത്വദ്യ മുനിഭിർമന്ത്രപൂർവകം .
തച്ഛ്രുത്വാ ഭരതോഽപ്യാഹ മമ രാജ്യേന കിം മുനേ .. 5..

രാമോ രാജാധിരാജശ്ച വയം തസ്യൈവ കിങ്കരാഃ .
ശ്വഃ പ്രഭാതേ ഗമിഷ്യാമോ രാമമാനേതുമഞ്ജസാ .. 6..

അഹം യൂയം മാതരശ്ച കൈകേയീം രാക്ഷസീം വിനാ .
ഹനിഷ്യാമ്യധുനൈവാഹം കൈകേയീം മാതൃഗന്ധിനീം .. 7..

കിന്തു മാം നോ രഘുശ്രേഷ്ഠഃ സ്ത്രീഹന്താരം സഹിഷ്യതേ .
തച്ഛ്വോഭൂതേ ഗമിഷ്യാമി പാദചാരേണ ദണ്ഡകാൻ .. 8..

ശത്രുഘ്നസഹിതസ്തൂർണം യൂയമായാത വാ ന വാ .
രാമോ യഥാ വനേ യാതസ്തഥാഹം വൽകലാംബരഃ .. 9..

ഫലമൂലകൃതാഹാരഃ ശത്രുഘ്നസഹിതോ മുനേ .
ഭൂമിശായീ ജടാധാരീ യാവദ്രാമോ നിവർതതേ .. 10..

ഇതി നിശ്ചിത്യ ഭരതസ്തൂഷ്ണീമേവാവതസ്ഥിവാൻ .
സാധുസാധ്വിതി തം സർവേ പ്രശശംസുർമുദാന്വിതാഃ .. 11..

തതഃ പ്രഭാതേ ഭരതം ഗച്ഛന്തം സർവസൈനികാഃ .
അനുജഗ്മുഃ സുമന്ത്രേണ നോദിതാഃ സാശ്വകുഞ്ജരാഃ .. 12..

കൗസല്യാദ്യാ രാജദാരാ വസിഷ്ഠപ്രമുഖാ ദ്വിജാഃ .
ഛാദയന്തോ ഭുവം സർവേ പൃഷ്ഠതഃ പാർശ്വതോഽഗ്രതഃ .. 13..

ശൃംഗവേരപുരം ഗത്വാ ഗംഗാകൂലേ സമന്തതഃ .
ഉവാസ മഹതീ സേനാ ശത്രുഘ്നപരിചോദിതാ .. 14..

ആഗതം ഭരതം ശ്രുത്വാ ഗുഹഃ ശങ്കിതമാനസഃ .
മഹത്യാ സേനയാ സാർധമാഗതോ ഭരതഃ കില .. 15..

പാപം കർതും ന വാ യാതി രാമസ്യാവിദിതാത്മനഃ .
ഗത്വാ തദ്ധൃദയം ജ്ഞേയം യദി ശുദ്ധസ്തരിഷ്യതി .. 16..

ഗംഗാ നോ ചേത്സമാകൃഷ്യ നാവസ്തിഷ്ഠന്തു സായുധാഃ .
ജ്ഞാതയോ മേ സമായത്താഃ പശ്യന്തഃ സർവതോദിശം .. 17..

ഇതി സർവാൻ സമാദിശ്യ ഗുഹോ ഭരതമാഗതഃ .
ഉപായനാനി സംഗൃഹ്യ വിവിധാനി ബഹൂന്യപി .. 18..

പ്രയയൗ ജ്ഞാതിഭിഃ സാർധം ബഹുഭിർവിവിധായുധൈഃ .
നിവേദ്യോപായനാന്യഗ്രേ ഭരതസ്യ സമന്തതഃ .. 19..

ദൃഷ്ട്വാ ഭരതമാസീനം സാനുജം സഹ മന്ത്രിഭിഃ .
ചീരാംബരം ഘനശ്യാമം ജടാമുകുടധാരിണം .. 20..

രാമമേവാനുശോചന്തം രാമരാമേതി വാദിനം .
നനാമ ശിരസാ ഭൂമൗ ഗുഹോഽഹമിതി ചാബ്രവീത് .. 21..

ശീഘ്രമുത്ഥാപ്യ ഭരതോ ഗാഢമാലിംഗ്യ സാദരം .
പൃഷ്ട്വാഽനാമയമവ്യഗ്രഃ സഖായമിദമബ്രവീത് .. 22..

ഭ്രാതസ്ത്വം രാഘവേണാത്ര സമേതഃ സമവസ്ഥിതഃ .
രാമേണാലിംഗിതഃ സാർദ്രനയനേനാമലാത്മനാ .. 23..

ധന്യോഽസി കൃതകൃത്യോഽസി യത്ത്വയാ പരിഭാഷിതഃ .
രാമോ രാജീവപത്രാക്ഷോ ലക്ഷ്മണേന ച സീതയാ .. 24..

യത്ര രാമസ്ത്വയാ ദൃഷ്ടസ്തത്ര മാം നയ സുവ്രത .
സീതയാ സഹിതോ യത്ര സുപ്തസ്തദ്ദർശയസ്വ മേ .. 25..

ത്വം രാമസ്യ പ്രിയതമോ ഭക്തിമാനസി ഭാഗ്യവാൻ .
ഇതി സംസ്മൃത്യ സംസ്മൃത്യ രാമം സാശ്രുവിലോചനഃ .. 26..

ഗുഹേന സഹിതസ്തത്ര യത്ര രാമഃ സ്ഥിതോ നിശി .
യയൗ ദദർശ ശയനസ്ഥലം കുശ-സമാസ്-തൃതം .. 27..

സീതാഽഽഭരണസംലഗ്നസ്വർണബിന്ദുഭിരർചിതം .
ദുഃഖസന്തപ്തഹൃദയോ ഭരതഃ പര്യദേവയത് .. 28..

അഹോഽതിസുകുമാരീ യാ സീതാ ജനകനന്ദിനീ .
പ്രാസാദേ രത്നപര്യങ്കേ കോമലാസ്തരണേ ശുഭേ .. 29..

രാമേണ സഹിതാ ശേതേ സാ കഥം കുശവിഷ്ടരേ .
സീതാ രാമേണ സഹിതാ ദുഃഖേന മമ ദോഷതഃ .. 30..

ധിങ്മാം ജാതോഽസ്മി കൈകേയ്യാ പാപരാശിസമാനതഃ .
മന്നിമിത്തമിദം ക്ലേശം രാമസ്യ പരമാത്മനഃ .. 31..

അഹോഽതിസഫലം ജന്മ ലക്ഷ്മണസ്യ മഹാത്മനഃ .
രാമമേവ സദാന്വേതി വനസ്ഥമപി ഹൃഷ്ടധീഃ .. 32..

അഹം രാമസ്യ ദാസാ യേ തേഷാം ദാസസ്യ കിങ്കരഃ .
യദി സ്യാം സഫലം ജന്മ മമ ഭൂയാന്ന സംശയഃ .. 33..

ഭ്രാതർജാനാസി യദി തത്കഥയസ്വ മമാഖിലം .
യത്ര തിഷ്ഠതി തത്രാഹം ഗച്ഛാമ്യാനേതുമഞ്ജസാ .. 34..

ഗുഹസ്തം ശുദ്ധഹൃദയം ജ്ഞാത്വാ സസ്നേഹമബ്രവീത് .
ദേവ ത്വമേവ ധന്യോഽസി യസ്യ തേ ഭക്തിരീദൃശീ .. 35..

രാമേ രാജീവപത്രാക്ഷേ സീതായാം ലക്ഷ്മണേ തഥാ .
ചിത്രകൂടാദ്രിനികടേ മന്ദാകിന്യവിദൂരതഃ .. 36..

മുനീനാമാശ്രമപദേ രാമസ്തിഷ്ഠതി സാനുജഃ .
ജാനക്യാ സഹിതോ നന്ദാത്സുഖമാസ്തേ കില പ്രഭുഃ .. 37..

തത്ര ഗച്ഛാമഹേ ശീഘ്രം ഗംഗാം തർതുമിഹാർഹസി .
ഇത്യുക്ത്വാ ത്വരിതം ഗത്വാ നാവഃ പഞ്ചശതാനി ഹ .. 38..

സമാനയത്സസൈന്യസ്യ തർതും ഗംഗാം മഹാനദീം .
സ്വയമേവാനിനായൈകാം രാജനാവം ഗുഹസ്തദാ .. 39..

ആരോപ്യ ഭരതം തത്ര ശത്രുഘ്നം രാമമാതരം .
വസിഷ്ഠം ച തഥാന്യത്ര കൈകേയീം ചാന്യയോഷിതഃ .. 40..

തീർത്വാ ഗംഗാം യയൗ ശീഘ്രം ഭരദ്വാജാശ്രമം പ്രതി .
ദൂരേ സ്ഥാപ്യ മഹാസൈന്യം ഭരതഃ സാനുജോ യയൗ .. 41..

ആശ്രമേ മുനിമാസീനം ജ്വലന്തമിവ പാവകം .
ദൃഷ്ട്വാ നനാമ ഭരതഃ സാഷ്ടാംഗമതിഭക്തിതഃ .. 42..

ജ്ഞാത്വാ ദാശരഥിം പ്രീത്യാ പൂജയാമാസ മൗനിരാട് .
പപ്രച്ഛ കുശലം ദൃഷ്ട്വാ ജടാവൽകലധാരിണം .. 43..

രാജ്യം പ്രശാസതസ്തേഽദ്യ കിമേതദ്വൽകലാദികം .
ആഗതോഽസി കിമർഥം ത്വം വിപിനം മുനിസേവിതം .. 44..

ഭരദ്വാജവചഃ ശ്രുത്വാ ഭരതഃ സാശ്രുലോചനഃ .
സർവം ജാനാസി ഭഗവൻ സർവഭൂതാശയസ്ഥിതഃ .. 45..

തഥാപി പൃച്ഛസേ കിഞ്ചിത്തദനുഗ്രഹ ഏവ മേ .
കൈകേയ്യാ യത്കൃതം കർമ രാമരാജ്യവിഘാതനം .. 46..

വനവാസാദികം വാപി ന ഹി ജാനാമി കിഞ്ചന .
ഭവത്പാദയുഗം മേഽദ്യ പ്രമാണം മുനിസത്തമ .. 47..

ഇത്യുക്ത്വാ പാദയുഗലം മുനേഃ സ്പൃഷ്ട്വാഽർത്തമാനസഃ .
ജ്ഞാതുമർഹസി മാം ദേവ ശുദ്ധോ വാഽശുദ്ധ ഏവ വാ .. 48..

മമ രാജ്യേന കിം സ്വാമിൻ രാമേ തിഷ്ഠതി രാജനി .
കിങ്കരോഽഹം മുനിശ്രേഷ്ഠ രാമചന്ദ്രസ്യ ശാശ്വതഃ .. 49..

അതോ ഗത്വാ മുനിശ്രേഷ്ഠ രാമസ്യ ചരണാന്തികേ .
പതിത്വാ രാജ്യസംഭാരാൻ സമർപ്യാത്രൈവ രാഘവം .. 50..

അഭിഷേക്ഷ്യേ വസിഷ്ഠാദ്യൈഃ പൗരജാനപദൈഃ സഹ .
നേഷ്യേഽയോധ്യാം രമാനാഥം ദാസഃ സേവേഽതിനീചവത് .. 51..

ഇത്യുദീരിതമാകർണ്യ ഭരതസ്യ വചോ മുനിഃ .
ആലിംഗ്യ മൂർധ്ന്യവഘ്രായ പ്രശശംസ സവിസ്മയഃ .. 52..

വത്സ ജ്ഞാതം പുരൈവൈതദ്ഭവിഷ്യം ജ്ഞാനചക്ഷുഷാ .
മാ ശുചസ്ത്വം പരോ ഭക്തഃ ശ്രീരാമേ ലക്ഷ്മണാദപി .. 53..

ആതിഥ്യം കർതുമിച്ഛാമി സസൈന്യസ്യ തവാനഘ .
അദ്യ ഭുക്ത്വാ സസൈന്യസ്ത്വം ശ്വോ ഗന്താ രാമസന്നിധിം .. 54..

യഥാഽഽജ്ഞാപയതി ഭവാൻസ്തഥേതി ഭരതോഽബ്രവീത് .
ഭരദ്വാജസ്ത്വപഃ സ്പൃഷ്ട്വാ മൗനീ ഹോമഗൃഹേ സ്ഥിതഃ .. 55..

ദധ്യൗ കാമദുഘാം കാമവർഷിണീം കാമദോ മുനിഃ .
അസൃജത്കാമധുക് സർവം യഥാകാമമലൗകികം .. 56..

ഭരതസ്യ സസൈന്യസ്യ യഥേഷ്ടം ച മനോരഥം .
യഥാ വവർഷ സകലം തൃപ്താസ്തേ സർവസൈനികാഃ .. 57..

വസിഷ്ഠം പൂജയിത്വാഗ്രേ ശാസ്ത്രദൃഷ്ടേന കർമണാ .
പശ്ചാത്സസൈന്യം ഭരതം തർപയാമാസ യോഗിരാട് .. 58..

ഉഷിത്വാ ദിനമേകം തു ആശ്രമേ സ്വർഗസന്നിഭേ .
അഭിവാദ്യ പുനഃ പ്രാതർഭരദ്വാജം സഹാനുജഃ .. 59..

ഭരതസ്തു കൃതാനുജ്ഞഃ പ്രയയൗ രാമസന്നിധിം .
ചിത്രകൂടമനുപ്രാപ്യ ദൂരേ സംസ്ഥാപ്യ സൈനികാൻ .
രാമസന്ദർശനാകാങ്ക്ഷീ പ്രയയൗ ഭരതഃ സ്വയം .. 60..

ശത്രുഘ്നേന സുമന്ത്രേണ ഗുഹേന ച പരന്തപഃ .
തപസ്വിമണ്ഡലം സർവം വിചിന്വാനോ ന്യവർതത .. 61..

അദൃഷ്ട്വാ രാമഭവനമപൃച്ഛദൃഷിമണ്ഡലം .
കുത്രാസ്തേ സീതയാ സാർധം ലക്ഷ്മണേന രഘൂത്തമഃ .. 62..

ഊചുരഗ്രേ ഗിരേഃ പശ്ചാദ്ഗംഗായാ ഉത്തരേ തടേ .
വിവിക്തം രാമസദനം രമ്യം കാനനമണ്ഡിതം .. 63..

സഫലൈരാമ്രപനസൈഃ കദലീഖണ്ഡസംവൃതം .
ചമ്പകൈഃ കോവിദാരൈശ്ച പുന്നാഗൈർവിപുലൈസ്തഥാ .. 64..

ഏവം ദർശിതമാലോക്യ മുനിഭിർഭരതോഽഗ്രതഃ .
ഹർഷാദ്യയൗ രഘുശ്രേഷ്ഠഭവനം മന്ത്രിണാ സഹ .. 65..

ദദർശ ദൂരാദതിഭാസുരം ശുഭം
രാമസ്യ ഗേഹം മുനിവൃന്ദസേവിതം .
വൃക്ഷാഗ്രസംലഗ്നസുവൽകലാജിനം
രാമാഭിരാമം ഭരതഃ സഹാനുജഃ .. 66..

ഇതി ശ്രീമദധ്യാത്മരാമായണേ ഉമാമഹേശ്വരസംവാദേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ അഷ്ടമഃ സർഗഃ .. 8..
ഓം

CHECKED BY GURU P.R.IYER
2.5.2024